UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Communi diuidundo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

hereditaria,ideo de iure communi computaretur ſibi in quartā, vel ſi non fuit pecunia,⁊c.

b ALEX.Azo ⁊ Hug.Hugolini ⁊ Azo.expedit hic Bal.in verſic.⁊ ideo procedo ad tertium,de qua lect,Bal.aliquid in l.iubemus.ī. ad Trebel.

c ALEX.¶Qui filiabus.Bal.hic videtur tenere contrariū,⁊ vide Bar.in l.in quartam.ff.ad leg.Fal.in ver.v.oppon.

d ALEX.¶Azo.ſit vera.Uide Bar.in l.Marcellus.§.quidā.ad Treb.⁊ Bal.in d.l.cum virum.de fideicom.

LEX XXV.

Ex cauſa donationis. Qui nō vult ſuccedere,nō tenetur vel cogitur conferre.hoc dicit.

LEX XXVI.

1 Uoluntas teſtatoris imperfecta probat inter liberos, quādo eſt imperfecta ratione ſolennitatis.

2 Teſtamentum poteſt probari indicijs,dum tamen per duos teſtes probetur, ⁊ quid in maleficijs.nu.3.4.

a **Inter omnes.** [a]Uolūtas patris minus ſolennis, in diuiſione inter liberos eſt ſeruanda,ſecus quo ad extraneos. h.d.

1 ¶†No.qd voluntas imperfecta probat inter liberos, qd intelligitur de voluntate imperfecta ratione ſolennitatis, fuit tamen perfecta ratione voluntatis,ſed ſi eſſet imperfecta ratione voluntatis,nihil probaret,vt l.ſi is qui.ff.de teſta.Dixi vobis in l. hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.ī.de teſta.Hoc vult dicere quedam gloſſella ſuper verbo,imperfectum,licet nihil alleget,quā vide ⁊ no.

2 Item habes hic qd ſufficit†teſtamentum probari[b]quibuſ

b cunqz indicijs.intelligit gl.*[c]multum nota biliter quod nūquam

* exeat de mente tua,dum tamen legitime probetur,ſaltē duobus

c teſtibus.⁊ vide gl.⁊ no.⁊ perpetuo tene menti.†quod ergo dicitur,

3 vnus teſtis facit indicium, ⁊ facit ſemiplenam probationem,vt l. in bone fidei.⁊ ibi no.ī.de iureiurand.⁊ ff.eod.l.admonendi.⁊ no.ī.

* ad legem Juliam maieſt.l.ſi quis.eſt verum,*quando vnus teſtis

4 deponit directe ſuper vno maleficio,ſed ſi deponeret † ſup aliquo indicio ad maleficium,tunc illud indicium debet legitime probari per duos teſtes,vt hic.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶Inter omnes.An diſpoſitio huius legis habeat locum in filio teſtante inter parentes, vide Barba.in repetitione.l. cum acutiſſimi.C.de fideicommiſ.Item an procedat quando aliquis teſtaretur,⁊ loqui non poſſet,ſed ſibi diceretur.Si vis talem inſtituere,ſtringe mihi manum.Uide eundem vbi.ś.Item qd qualiſcunqz nominatio ⁊ diſpoſitio patris,etiam in actibus inter viuos nominantis filium heredem,valeat.Idem in pia cauſa, vide Jaſ.in l.tale pactū.§.fi.C.de pac.Item an diſpoſitio huius legis procedat in patre teſtāte inter filios naturales in caſu,in quo eos poſſet inſtituere,vide Are.in l.nec furioſus.de teſta.Uide que habes ad Bar.in l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.

b POMA.¶Teſtamentum probari.Uide Alexan.conſi.clx.in penul.dub.vol.ij.⁊ lxx.vol.iij.

* ALEX.¶Intelligit gl.Gl.eſt ſingu.⁊ notabil.quia indicium eſt minus quam ſemiplena probatio.gl.notabil.in l.cum probatio.ff. de probat.⁊ vide pulchre in d.l.ſi debitori.de indic.⁊ dum hec glo. dicit quod vnus teſtis facit indicium,intelligo ſi eſt probate vite, ⁊ bone opinionis,nec poteſt haberi ſuſpectus familiaritate,⁊ alia de cauſa iudicis arbitrio committenda.vt refert Bald.in c.ſacramentum.de conſuetud.rect.feud.⁊ ita a fortiori debet intelligi regula que dicit quod vnus teſtis facit ſemiplenam probationem, ⁊ quod no.in l.maritus.ff.de queſtio.⁊ Bart.in l.fi.⁊ ibi dixi.Rayner.in l.j.§.idem.eod.tit.⁊ cum Bar.tenet Bal.in c.ſicut.de ſimo. Item vnus teſtis facit indicium ad torturam,niſi alie circunſtantie exiſtant.Bald.in l.ij.C.quorum appella.in prin.⁊ hic.

* CLAVD.DE SEISS.¶Uide quod ſingular.dixit in propoſito Bar.in l.tale pactum.§.fi.ff.de pact.

* CLAVD.DE SEISS.¶Eſt verum. Adde Alexā.conſi.xiij.⁊ conſi.l.volu.j.

AVTHENT.

Si modo. Iſta authen.determinat authen. quod ſi ne ī.de teſtamen.

Communi diuidundo. Rubr.XXXVII.

LEX I.

1 Res fit litigioſa per litis conteſtationem,⁊ in quo iudicio.⁊ numer.4.

Judicium communi diuidundo eſt miſtum,⁊ de eius libello.

1 **Frater tuus.** Judicium communi diuidundo, datur contra emptorem,⁊ poſt litem ſuper eo conteſtatam,res tanquam litigioſa,non poteſt alienari.h.d. No.ſi nem huius l.quod ſolum†per litis cōteſtationem fit res litigioſa. Habes hic duo notare. Primo

2 quale ſit officium iudicis,in communi diuidundo.† Ex quo debes colligere concluſionem libelli, ſcilicet fundum certis finibus, ⁊ regionibus terminari,vel ſi commode fieri non poſſet,alteri adiudicari,ſecundum quod iudici videbitur.De hoc dicam plenius.ī.

3 l.ad officium.¶†Item nota quod quando fundus eſtimari debet totus,non debet eſtimari quelibet pars. Nam quandoque eſt maior eſtimatio totius,quam ſi fieret per partes. Hoc tenet hic gloſ. quam tene menti, ⁊ nota ⁊ vide eam. Quidam tamen tenent con

4 trarium ī.l.proxi. ¶†Nota tertio quod in hoc iudicio res fit litigioſa per litis cōteſtationē,ſecus eſſet in iudicio vniuerſali familie erciſcunde vel petitione hereditatis, vt ś.de pet.hered.l.ij.⁊ ibi

5 ⁊ famil.erciſc.l.alienationes.†Item hoc eſt verum,quia iſtud iudicium non eſt mere reale,ſed miſtum,nā in rei vendicatione per ſolam citationem efficeretur hodie res litigioſa,vt ī.de litigioſis.authent.litigioſi,⁊ ſic hodie hic finis non corrigitur.

LEX II.

1 Actio communi diuidundo, quando competat nō poſſid

2 Si ex duobus iudicijs,vnum debet precedere aliud, proceſſ net ſi non opponatur.

3 Judicium in hypothecaria non facta executione procedit ſi opponatur.

Si probatum. Contra eum,ad quē trāſit poſſeſſio iure pignoris, poteſt hoc iudicium intentari. hoc dicit. ¶Oppon.dicitur hic eſtimata parte,imo videtur quod debeat eſtimari totum,vt ś.l.proxima.Solu. Quod hic dicitur,eſtimata parte, intelligatis ſub vniuerſo,non autem particulariter fit eſtimatio vt vidiſtis ſupra l.

1 proxima. ¶Quero circa hanc legem vtrum debeant eſſe duo iudicia,vnum,in quo ego vendico partem meam,aliud, in quo peto diuiſionem, an vero ſit vnum, ſcilicet communi diuidundo, ⁊ in eo incidenter cognoſcatur de dominio. Reſpondeo, quando ille, qui agit communi diuidundo,nō poſſidet,⁊ negatur communio, tunc debet ante omnia agi rei vendicatione,nec poteſt agi communi diuidundo prius, vt.ff.famil.erciſc.l.j. quod eſt verum ſi opponatur, ſed ſi non opponeretur hec exceptio procederet hoc iudicium,⁊ in iſto iudicio communi diuidundo,incidenter cognoſceretur de dominio.Ita dicit gloſ.hic,quam ſigna,⁊ not.in l.ſi mancipium.ff.

2 de euict.Uide gloſſ.tuam notabilem,⁊ nota eam.† Ad iſtud dicit expreſſe nota etiam vniuerſaliter eam quod quando duo iudicia,quorum vnum debet precedere aliud,hoc eſt verum ſi op

3 ponatur,alias non vitiatur proceſſus,vt hic vides.† Et eſt verum ſi ageretur contra bonorum poſſeſſorem hypothecaria, vel agere

a tur contra fideiuſſorem, licet non ſit facta diſcuſſio principalis procederet iudicium, ſi non opponatur, ⁊ vide in l. prolatam. ſenten.hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX ¶Diſcuſſio principalis. Nota perpetuo ⁊ vide Inſti. de act.§.item ſi quis.⁊ vide.ī.de appel.l.j.ſed Bald. hic preſupponit ſcilicet quod poſt litem conteſtatam neceſſe ſit actori executionem facere,vel aliter de inopia debitoris docere.

LEX III.

2 Judex quomodo eſtimabit rem,⁊ que in hoc iud.veniant.

Ad officium. In hoc iudicio veniunt que ſunt communia per iudicem eſt facienda diuiſio certis regionibus vel adiudicationibus poſſeſſionum diuerſarum etiam vnius alteri eſtimatione refuſa.h.d. ¶Circa legem noſtram quero, qualiter formandus ſit libel

a lus [a] in communi diuidundo iudicio.† Reſpondeo, quod libellus

1 habet duas partes. Primo narrationem. Secundo concluſionem. In narratione debet ille,qui agit,dicere quod cum aduerſario habet talem rem communem, ⁊ pro tanta parte, ⁊ quod non placet ſibi,nec expedit amplius in communione perſiſtere. Iſtud probatur hac l. in ij.reſpon. In concluſione vero dꝫ dicere. Quare dictum fundū,ſi eſt fundus vnus,partiri ⁊ terminari debere, ⁊ partem mihi pro diuiſo peto aſſignari,vel alteri ex eis dictum iuſto pretio adiudicari.prout veſtre equitati videbitur.Et quia

b in hoc iudicio veniunt quandoque fructus,[b] habetur etiam ratio damnorum datorum iure,vt ī.l.proxi.tūc in narratione debet fieri mentio fructuum,⁊ damni dati,⁊ in cōcluſione petere aduerſarium

2 in hoc condemnari,vt ī.l.proxim. ¶Quero,† quādo iudex debet eſtimare,qualiter fiat eſtimatio. Reſpondeo,ipſe poteſt facere arbitrio ſi vult,etiam nullam partem interrogando,vt ś.l.prox.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Item hoc facere poteſt licitando, interrogando quamlibet partē pro quanto pretio vis tu tibi retinere, vt hic, ⁊ ſ. l. j. quo caſu poterit etiam extraneus ad licitationem admitti, vt hac l.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Formandus ſit libellus. Forma libelli in hoc iudicio, ⁊ nota quod ad hoc vt habeat locum hoc iudicium, requiritur vel quod agens non negetur ſocius, vel ꝙ ſit in poſſeſſione rei, quam petit diuidi, vt per Bar. in l. in prouinciali. §. j. ff. de oper. non. nun.

b ALEX. ¶ Fructus. Adde quod ſi res non poteſt commode diuidi, prefertur qui habet maiorem partem. l. ſancimus. ⁊ ibi Bald. de pon. ⁊ ibi quando res dicitur non poſſe commode diuidi.

LEX IIII.

Ex diuturnitate temporis preſumitur diuiſio.
Ex poſſeſſione rei per decem annos non preſumitur emptio.

a Si maior. ^a Diuiſio facta inter fratres debet haberi rata, ^b niſi beneficio restitutionis reſcindatur non diuiſa debent diuidi, ⁊ in hoc iudicio habetur ratio culpe, ⁊ fructuū. h. d. Tu † habes hic vnam bonam glo. notab. ⁊ ſingularem. Duo fratres poſſederunt fundum pro diuiſo longo tempore, nec de diuiſione aliquid apparet, vtrum ex hoc preſumatur diuiſio? Glo. dicit quod ſic ^b ⁊ bene. quam ſigna, ⁊ perpetuo tene menti. * ¶ † Quero, quid ſi ego poſſedi talē totam rem tuam, decem annis, volo dicere (me eam) emiſſe, ⁊ probare per hāc preſumptionem, qꝛ decem annis poſſedi, an hoc fieri poterit? Glo. dicit quod poſſet queri, ſed dic breuiter quod non qꝛ nullo precedēt. titu. ex ſola poſſeſſione non preſumitur dominium vt ſ. de rei vend. l. nullo. Non obſtat quod dictum eſt in queſtione precedenti. quia ibi tractatur de modico, vel nullo preiudicio, nam ſi dico me habere partem ex diuiſione. conſtat hoc quod tu habes aliam partem ex diuiſione. ſed hic ſi preſumeretur vēditio, totum dominium perderetur. Sic etiam non obſtat quod dicitur de ſeruitute, in qua probatur titulus ex preſumptione, que reſultat ex vſu longi temporis, vt no. in l. ſeruitutes. ff. de ſer. ⁊ l. j. in fin. ff. de aqua plu. arcen. quia ibi tractatur de re modici preiudicij, vt dixi vobis in l. ij. ſ. de ſer. ⁊ aqua, ⁊c.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Si maior. Vide Alex. in conſi. xcij. incip. viſo ⁊ diſcuſſo. in ij. vo. vbi iſtud vult, etiam ſi poſſeſſiones poſſeſſe pro indiuiſo eſſent inequales multum, vt per eum. Item ex quibus preſumatur diuiſio. vide Alex. ccxxiiij. Paul. conſil. xciij. ⁊ in quantum Bart. limitat procedere in his que ſunt leuis preiudicij, prout eſt diuiſio. ſecus in alijs. Adde Bart. melius ⁊ clarius iſtud volentem in diſputatione, mulier habens amplū patrimonium in fin. Alex. conſi. xij. incipi. viſo proceſſu. in iiij. vol. in conſi. cxiij. eo. lib. incip. viſo ⁊ diligenter conſiderato. ⁊ Bal. hic clare. Et ita intellige Bald. conſi. ccclxxix. ad fin. in iij. parte. Et ſic preſumitur diuiſio ex poſſeſſione longa pro indiuiſo, ita preſumitur recommunicatio ex poſſeſſione pro indiuiſo ſecuta poſt diuiſionē, vide Ro. conſi. ccccxviij. ⁊ vide de materia practicam Papien. in forma libelli quo agitur pro hereditate vel ſingulari diuidenda. vide ad Bart. in l. cum de in rem verſo. de vſur. Et nota modificationem Bartol. hic, ⁊ ita intelligendum dicit Bal. conſi. ccclxix. ad finem. de quo ſ. incip. quedam puella.

b ALEX. ¶ Haberi rata. Item facit, quod ſi ſint duo fratres, quorum vnus adminiſtrat omnia bona paterna, ſciente ⁊ patiente altero, per longum tempus vtrum per hanc patiētiam excludatur, maxime vigore cuiuſdam tacite renunciationis. Iſta faciunt quod ſic, ſed Bal. firmat contrarium, ⁊ bene ſecundum alios doct. ⁊ hoc dicit in l. licet. C. de iure deli. per ſuas rationes. Item quia ſcientia, ⁊ patientia non habetur pro conſenſu, in his que ſunt magni preiudicij, vt plene per Bartol. in l. cum de in rem verſo. de vſuris. ⁊ in l. que dotis. ſol. mat. In his autem que ſunt parui preiudicij, inducitur conſenſus. Et ita intellige glo. hic. ⁊ adde quod not. ſ. eod. in l. ij. ⁊ hoc tenet Pau. de Caſt. in d. l. licet. ⁊ adde per Bar. in diſputatione ſua quedā mulier habens magnum patrimoniū. ſed Bal. in conſi. incip. quedam puella. dixit quod diuiſio preſumitur ex precedenti poſſeſſione facta pro diuiſo, ⁊ inducitur diuiſio. Aleg. gloſ. ord. ⁊ his ſubdit, quod aliqui intelligentes dicunt contrarium, qꝛ ex ſola patientia, contractus non preſumitur. vnde conſiderantes, quod facta relatione de patientia, ad patientiam, reſultat quedam permutatio, cui ineſt diuiſio. Ang. in l. fin. ff. pro dote. Refert hanc gl. cui dicit inherere Bar. ⁊ Bal. in l. qui in aliena. de acquir. hered. ſed vlterius late refert quod Pet. ⁊ Cy. hic tenent contrarium, ⁊ ſic tranſit Bal. hic optime loquitur, ⁊ adde Bal. in l. j. C. de fideicom. ¶ Et adde an diuiſio preſumatur ex longinquitate tēporis, Bal. conſil. ciiij. vol. j. per eundē conſi. ccclxix. lib. j. An diuiſio facta p minore, in quem perſeueratū eſt per xl. annos poſſit infringi per eundem conſil. cl. Et an valeat diuiſio, cum vni aſſignantur omnia ſtabilia, alteri vero inſtabilia, ſcilicet nomina debitorū feneratitia. per eundem cōſi. xij. ⁊ an valeat diuiſio fratrum aliquo eorum abſente, pro quo vnus promittit de rato pro ipſo, per eundē conſi. cccxxiiij. j. lib. Et cum diuiſio eſt facta per ſortē, an poſſit reſcindi ſi aliquis fuit leſus, per eundem conſil. ccxxxviij. Et qualiter inter eos, qui fecerunt fraternitatem, ſit fienda diuiſio per eundem conſil. lxiij. ij. li. Et quis debeat facere diuiſiones, cum tres diuidunt, per Rom. conſ. ccccl xxj. Et qualiter plures filij diuerſorum fratrum, qui lōgo tempore ſimul habitauerint, debeant diuidere, cum aliqui ſunt laborantes, aliqui non, ⁊ alij maiores, alij non, conſi. xxiij. ij. li. Et qualiter ruſtici diuidant animalia, per eundem conſi. ccclxvj. Et qualiter diuidatur inter patruos, ⁊ nepotes, per eūdem conſil. cciij. eo. ij. lib. Et quid veniat compenſandū inter conſanguineos diuidentes, cum pro vno eſt ſolutū aliquid, per eundem conſ. ccxxxvij. j. lib.

c ALEX. ¶ Preſumatur diuiſio. Vide Barto. in l. qui in aliena. in princ. de acquir. here.

d POMA. ¶ Dicit quod ſic. Ex ſeparata poſſeſſione rei communis preſumitur diuiſio, vide Cepo. conſi. xxij. Ro. conſi. ccv. ⁊ Alexand. xcij. vo. ij. ⁊ Pau. de Caſt. conſi. xciij. ⁊ Barba. in c. ⁊ ſup. de reb. eccl. non alie. ⁊ Alex. conſi. iij. in fi. vol. iij. ⁊ xxv. vol. v. vbi pulchre declarant hanc gl. niſi alia preſumptio eſſet in contrarium. Idem dicit econtra quod ex poſſeſſione mutua rei communis. non ſolum inducitur ſocietas, ſed ⁊ ſi prius fuiſſet diſſoluta induceretur. ita Rom. conſi. ccccxviij. ⁊ vide etiam ad hoc Soci. conſi. clciiij.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Tene menti. Vide late Alex. in materia hui⁹ gl. conſi. xcij. vol. ij. conſil. cxiij. volu. iiij. Et econtra ſi longo tempore ſteterunt in communione poſt diuiſionem, preſumuntur voluiſſe iterum communicare ſecundum Ro. conſil. ccv. circa medium, ⁊ conſi. ccccxviij. ⁊ pro iſta glo. vide bonum. text. in l. quedam mulier. ff. famil. erciſcun. ⁊ vide Ang. in §. fin. ad fin. Inſt. de ſociet. ⁊ Claud. Aqueſ. in l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig.

LEX V.

a b In communione. ^a Gloſ. d. quod hoc fallit in caſibus, ^b quos dic vt in glo. Vnum tamen quod gl. dicit. quod ratione temporis quis inuitus cogitur ſtare in cōmunione, reprehenditur per doct. ⁊ bene. Videbitis in l. j. ſ. de an. excep.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ In communione. Vide ad regulam huius. l. quod nemo cogitur ſtare in cōmunione, que habes in Bertac. in verbo, diuiſio. Et ad Bar. in l. ſi conueniat. §. in hoc. ff. cōmuni. diui. Vide Iaſ. in §. quedam. Inſti. de actio.

b ALEX ¶ Caſibus. Not. quod quilibet poteſt prouocare ad diuiſionem fallit in caſibus. hic not. Adde predictam regulam etiam fallere in duobus alijs caſibus de quibus habes ſing. ter. in l. fin. ⁊ ibi Bar. ff. de ali. iud. mu. cau. fa. ⁊ ad intellectum. vide Bart. in l. ſi non ſortē. §. ſi centum. ff. de cond. inde. in l. filium quem habentem. in ver. venio. ad ſecundam glo. vide Bart. in l. in quartam. ad l. Fal.

Communia vtriuſque iudicij. Rubr. XXXVIII.

LEX I.

1 Diuiſio in quibus ſit diſſimilis emptioni.

a Diuiſionem. ^a Diuiſio eſt ſimilis emptioni. h. d. ¶ Quero quo
1 modo hoc procedat. dic vt in glo. tamen in hoc eſt diſſimilis, quia vnus eſt contractus nominatus, alius non. Et ex hoc ſequitur, quod in vno habet locum condictio ob cauſam. in alio non, ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Diuiſionem. Et de his que hic habentur, bene faciunt notata per Bar. in l. cum ſolus. ff. de vſur. Sed vtrum titulus diuiſionis excludat petitionem hereditatis, vide Bald. in l. Pomponius. ff. de rei vendicatione.

LEX II.

a Etiam ſi is. ^a Diuiſio facta a iudice incompetenti poteſt conſenſu partium validari. h. d. Nō intelligatis ^b hec, quod hec diuiſio comprobetur per conſenſum, tanquam ex ſententia, ſed approbatur ^c tanquam ex diuiſione conſenſu facta vt dixi tibi in l. ſ. qui pro ſua iuriſdictione. ⁊ ibi declaraui iſtam l. quia ibi gl. allegat eam.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Etiā ſi is. Hec eſt lex ita ſingularis, ſicut aliqua que ſit in mundo, ſecundū Bal. hic de quo vide ꝙ dixi in l. j. ſ. qui pro ſua iuri. ⁊ vide Bar. in l. obſeruare. circa fi. de offi. procon. ⁊ ꝙ no. Moder. in l. ſi expreſſim. ff. de appel. ⁊ Bal. in l. ſi diuerſa. C. de tranſact.